

Dosarul nr. 2ra-238/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. S. Dimitriu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secieru, V. Mihaila, I. Cotruță)

ÎNCHEIERE

31 martie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Vitalie Chiciorman, reprezentat de avocatul Larisa David împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești

împotriva deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Vitalie Chiciorman, reprezentat de avocatul Larisa David, casată integral hotărârea din 27 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 18 martie 2020, Vitalie Chiciorman, reprezentat de avocatul Larisa David a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii a invocat că la 23 februarie 2017, organul de urmărire penală al Inspectoratului de poliție Ciocana mun. Chișinău a pornit cauza penală nr. 2017480296 conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 264/1 CP, în baza raportului colaboratorului INP IGP, pe faptul că, fiind stopat automobilul la volanul căruia se afla dânsul de către colaboratorii INP IGP și testat cu alcotestul Drager, a fost stabilită concentrația de 0,36 mg/l în aerul expirat.

Reclamantul a mai relatat că prin citația OUP IP Ciocana, a fost citat pentru data de 27 februarie 2017 pentru audiere în calitate de bănuit, fiind preîntâmpinat

despre prezența obligatorie și consecințele neprezentării prevăzute la art. 199, 201 CPP.

La data menționată, a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuț, fiind aduse la cunoștință drepturile și obligațiile bănuțului prevăzute de art. 64 CPP, consecințele încălcării obligațiilor și audiat, deși dânsul nu a recunoscut comiterea infracțiunii, mai mult că la Dispensarul de narcologie unde a fost supus examinării medicale și rezultatul testării, au indicat negativ 0,00 mg/l, medicul narcologic făcând concluzia că este treaz.

A precizat că colaboratorii de poliție i-au comunicat că vor întocmi un raport și vor verifica aparatul Drager cu care a fost testat.

Urmărirea penală în baza raportului colaboratorilor de poliție, totuși a fost pornită, deși lipsea procesul-verbal de examinare medicală, care confirma că dânsul era treaz la momentul testării.

A comunicat că a solicitat OUP să nu fie recunoscut în calitate de bănuț, dar să fie clarificate aceste circumstanțe pentru a evita recunoașterea ilegală și neîntemeiată în calitate de bănuț.

Totodată, a cerut să fie solicitat de la Dispensarul de narcologie procesul-verbal de examinare medicală care a fost eliberat doar colaboratorilor INP și să se clarifice de ce nu a fost anexat la raport acest proces-verbal, de ce au fost ascunse aceste circumstanțe și a fost pornită neîntemeiat urmărirea penală, însă nu a fost auzit și dânsul oricum a fost recunoscut în calitate de bănuț.

A invocat că, pentru a confirma cele menționate, personal a solicitat de la Dispensarul de narcologie procesul-verbal de examinare, pe care l-a prezentat OUP, solicitând audierea lui suplimentară și scoaterea de sub urmărire penală.

De asemenea, la 28 februarie 2017, și în cancelaria IP Ciocana a INP IGP a parvenit acest proces-verbal, fapt reținut în conținutul ordonanței de scoatere de sub urmărire penală.

Drept urmare, în lipsa faptei infracțiunii, prin ordonanța procurorului în Procuratura Chișinău oficiul Ciocana din 17 martie 2017, a fost scos de sub urmărirea penală și clasată cauza penală.

A considerat că urmare a neverificării sub toate aspectele a circumstanțelor cazului, acțiunilor ilegale ale colaboratorilor INP și acțiunilor/inacțiunilor ilegale al OUP, efectuării defectuoase a urmăririi penale, neluării în considerație de către OUP a celor comunicate de el, neîntemeiat și ilegal a fost recunoscut în calitate de bănuț și nejustificat supus urmăririi penale, fapt confirmat prin soluția ulterioară de scoatere de sub urmărire penală din motivul inexistenței faptei infracțiunii.

A subliniat că a suportat suferințe fizice și psihice, cunoscând că este absolut nevinovat și tras ilegal la răspundere penală, fiindu-i cauzat stres, sentimente de frustrare și stare de neliniște permanentă, incertitudine, stare de nervozitate urmată de pierdere de timp, fiind angajat în câmpul muncii, energie, fiindu-i afectate și drepturile și libertățile, inclusiv dreptul la libera circulație, prin ce i-au fost restrânse drepturile persoanei fizice garantate de Constituție.

Având în vedere prevederile art. 3 alin. (1) lit. a), c) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire

penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a considerat că este în drept să solicite acordarea unei compensații în sumă de 30 000 de lei.

Prejudiciul material suportat, ce urmează a fi compensat în corespundere cu prevederile art. 7 din legea menționată, constituie suma de 4 000 de lei, ce include cheltuieli de asistență juridică în cauza penală în sumă de 4 000 de lei, conform contractului de asistență juridică nr. 05 din 1 martie 2017, achitată avocatului Larisa David, în rate - 2 000 de lei, conform bonurilor de plată nr. 256849 și 2 000 de lei datorie restantă conform bonului de plată nr. 394825, cheltuieli reale, necesare, rezonabile.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 53 din Constituția RM, art. 1, 254, 524, 525 CPP, art. 15, 1405, 1422, 1423 Cod civil, Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 41 din CEDO, art. 166, 167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui a sumei de 4 000 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii, precum și a cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă în sumă de 6 000 de lei.

Prin hotărârea din 27 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

În susținerea soluției emise, prima instanță a constatat că reclamantul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i-a fost acordat statutul de învinuit sau inculpat, iar ulterior de condamnat, iar existența ordonanței de scoatere de sub urmărire penală nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite, or efectuarea măsurilor operative de investigație este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

Totodată, prima instanță a reținut că în speță nu se întrunesc cumulativ condițiile de la art. 3 și 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prin urmare, a considerat lipsa temeiului legal pentru repararea prejudiciului material și prejudiciului moral solicitat de către reclamant.

Prin decizia din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Vitalie Chiciorman, reprezentat de avocatul Larisa David, casată integral hotărârea din 27 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

Au fost încasate din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Vitalie Chiciorman suma de 4 000 de lei cu titlu de prejudiciu material, suma de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 3 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a considerat că în speță sunt întrunite și aplicabile prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În acest context, ținând cont de durata urmăririi penale, începând cu 23 februarie 2017 - 17 martie 2017, de caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice cauzate pe parcursul ținerii sub urmărire penală, instanța de apel a reținut că suma solicitată de către Vitalie Chiciorman în mărime de 30 000 de lei, ca fiind excesivă, menționând că suma de 10 000 de lei este echitabilă și suficientă, proporțională și corespunzătoare prejudiciului suferit.

Totodată, instanța de apel a stabilit că prejudiciul material suportat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează a fi compensat în corespundere cu prevederile art. 7 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, care constituie suma de 4 000 de lei, ce include cheltuieli de asistență juridică în cauza penală în sumă de 4 000 de lei, conform contractului de asistență juridică nr. 05 din 1 martie 2017, achitată avocatului Larisa David în rate - 2 000 de lei, conform bonurilor de plată nr. 256849 și 2 000 de lei conform bonului de plată nr. 394825.

La 18 decembrie 2020, prin intermediul poștei electronice și ulterior, la 21 decembrie 2020, prin intermediul Secției Documentare Procesuală a Cauzelor Civile din cadrul Curții Supreme de Justiție, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că pretențiile lui Vitalie Chiciorman sunt neîntemeiate, în condițiile în care ultimul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i-a fost acordat statutul de condamnat, fiind doar în calitate de învinuit de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, or în privința acestuia nici nu a fost emisă o sentință definitivă de condamnare.

Totodată, coroborând prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 cu circumstanțele de fapt și drept ale cauzei, a menționat că pretențiile sunt neîntemeiate, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite prevederile art. 3 alin. (1) din legea menționată. Or, pentru a fi în prezența unei acțiuni civile întemeiate nu este suficient de a fi întrunite doar prevederile art. 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, dar și prevederile art. 3 alin. (1) din aceeași lege.

La fel, a menționat că pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art. 3 - prejudiciul material și moral reparabil, cât și circumstanțele prevăzute de art. 6 - cazurile de apariție a dreptului la repararea prejudiciului.

Normele legale menționate sunt indisolubile una față de alta și nicidecum nu pot fi aplicate separat.

A mai precizat că intimatul nu a demonstrat prin mijloace de probă concludente, pertinente și utile faptul că organul de urmărire penală sau instanța de judecată a admis careva încălcări procesuale în privința sa.

Totodată, a relevat că în speță intimatul își întemeiază pretențiile nu pe acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanței judecătorești, ci doar pe încălcarea principiului general, potrivit căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată.

A mai notat că existența unei sentințe de achitare, a unei ordonanțe de scoatere de sub urmărire penală sau încetarea procesului nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite.

La 13 ianuarie 2021, în adresa lui Vitalie Chiciorman, Procuraturii Generale a Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 170), fiind recepționată de către Vitalie Chiciorman și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova la 18 ianuarie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 213-214).

La 28 ianuarie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, solicitând admiterea cererii de recurs.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care Vitalie Chiciorman și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 18 decembrie 2020 împotriva deciziei din 20 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța

judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic